

ÖZET

Kaçar S. Uyumsuz Kişilik Özellikleri Envanterinin Türkçeye Uyarlanması,

Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Kişilik bozuklukları, yüzyıllardır tartışılıyor olmasına karşın ilk olarak DSM-III’te tanı kriterleri olarak sunulmuştur. DSM-III’ten günümüze, kişilik bozuklukları tanılarında köklü değişiklikler olmamakla birlikte tanıların kategorik yaklaşım ile belirlenmesine yönelik tartışmalar söz konusudur. Tanı tartışmalarına karşılık, 2013 yılında yayınlanan DSM-V’te Araştırılması Gereken Alanlar bölümüne alternatif bir kişilik modeli yayınlanmıştır. Söz konusu modelde B tanı kriteri kapsamında, kişilik işlevselliğindeki bozulmaya eşlik eden uyumsuz kişilik özellikleri olması gerektiği belirtilmiştir. Krueger ve arkadaşları (2012) uyumsuz kişilik özelliklerini değerlendirmek amacıyla “Uyumsuz Kişilik Özellikleri Envanteri” ni geliştirmişlerdir. Bu çalışmada Uyumsuz Kişilik Özellikleri Envanteri Türkçe’ye uyarlanarak Türkçe formun geçerlik ve güvenirligi araştırılmıştır. Araştırmanın örneklemini DSM-IV-TR’ye göre 61 kişilik bozukluğu tanısı alan, 59 tanı almayan 120 kişi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Uyumsuz Kişilik Özellikleri Envanteri, DSM-V Kişilik İşlevselliği Klinik Değerlendirme Formu, DSM-III-R Kişilik Bozuklukları için Yapılandırılmış Klinik Görüşme Formu (SCID-II) ve Demografik Bilgi Formu kullanılmıştır. Uyarlama aşamalarından sonra yapılan yapı geçerliği analizlerinde ölçeğin tüm boyutlarının birbirleri ile ilişkili olduğu, alt boyutlar bazında analiz edildiğinde ise duygulanımda kısıtlılık, katı mükemmeliyetçilik alt boyutlarının diğer alt boyutlarla anlamlı ilişkilerinin olmadığı ve dikkati dağınık olma alt boyutunun olumsuz duygulanım boyutu ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Ayrıca Uyumsuz Kişilik Özellikleri Envanteri’nin kişilik bozukluğu tanısı alan ve almayan bireyler açısından anlamlı bir farklılık yarattığı saptanmıştır. Boyutlar bazında yalnızca dizinhibisyon boyutunda, alt boyutlar bazında da bazı alt boyutlarda anlamlı olarak farklılaşma olmadığı saptanmıştır. Alt boyutların SCID-II ile ilişkisinde, anlamlı ilişkilerin olduğu saptanmıştır. Ölçeğin güvenirligi Cronbach alfa katsayısı ile sınanmıştır. Sonuç olarak, Uyumsuz Kişilik Özellikleri Envanteri’nin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu sonucuna varılmış olmakla birlikte ek araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda; sonuçlar ve sınırlılıklar ilgili alanyazın ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: DSM-V, kişilik bozukluğu, geçerlik, güvenirlik, PID-5.